

REMISSVAR

Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn

Sveriges Akademikers Centralorganisation har beretts tillfälle att yttra sig över delbetänkandet från Utredningen om en modern föräldraförsäkring angående "Begränsningar i föräldrapenningen för föräldrar som kommer till Sverige med barn".

Syftet med förändringen är att åtgärda den överkompensation av föräldrapenning som uppstår när föräldrar kommer till Sverige med äldre barn. Därigenom ska etableringen på svensk arbetsmarknad påskyndas, inte minst för kvinnor eftersom de tar ut merparten av föräldrapenningdagarna. Saco stödjer förslaget, men menar samtidigt att det finns några problem i sammanhanget som behöver åtgärdas innan förslaget kan genomföras. Det handlar om alltför långa handläggningstider för uppehållstillstånd hos Migrationsverket samt brister i regelverket för socialförsäkringen.

Utredningens förslag

I delbetänkandet föreslås att 200 dagar med föräldrapenning lämnas för ett barn som blir bosatt i Sverige under andra levnadsåret. Vid flerbarnsfödelse lämnas ytterligare 76 dagar per barn utöver det första. Sker bosättning senare än barnets tredje levnadsår lämnas, enligt förslaget, 100 dagar med föräldrapenning sammanlagt för föräldrarna. Vid flerbarnsfödelse ytterligare 38 dagar för varje barn utöver det första. Förändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2017.

Den föreslagna förändringen innebär att det antal föräldrapenningdagar som lämnas för utrikes födda barn som blir bosatta i Sverige efter ett- respektive tvåårsdagen ungefär överensstämmer med antalet kvarvarande dagar med föräldrapenning för inrikes födda barn i motsvarande i ålder.

Problem med förslaget

Ett av problemen gäller personer som är bosatta i Sverige, men vars uppehållstillstånd löpt ut och ett glapp uppstår innan nytt beviljas. Enligt en dom från Högsta förvaltningsdomstolen kan inte bosättningsbaserade förmåner utges under den tid uppehållstillstånd saknas. Även om berörda personer i god tid ansökt om förlängning av uppehållstillståndet medför de långa handläggningstiderna på Migrationsverket att de under en period riskerar att gå miste om förmåner som föräldrapenning, barnbidrag etc. Detta trots att många av dem arbetar och betalar skatt även under den tid

deras ansökningar behandlas. Enligt Utredningen kan den begränsningsregel som föreslås drabba föräldrar vars uppehållstillstånd löper ut och som sedan får nytt uppehållstillstånd efter barnets första levnadsår. Saco anser att det är orimligt att föräldrar som ansökt om förlängning av uppehållstillståndet i tid ska drabbas av den föreslagna begränsningsregeln. De kan varken påverka eller råda över handläggningstiderna på Migrationsverket och ska inte heller drabbas av dem på det här sättet. I grunden är det här en betydligt större fråga än det som tas upp i det här delbetänkandet, men Saco anser att lagen bör ändras så att socialförsäkringsförmåner bibehålls om man sökt nytt uppehållstillstånd i tid och har rätt att arbeta i Sverige under den tid ansökan behandlas. Jämför med förslaget om nytt regelverk för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet (Ds 2016:35). Där föreslås att insatserna löper på under tiden för prövning av fortsatt uppehållstillstånd om ansökan om fortsatt sådant tillstånd lämnats in i tid.

Förslaget innebär även att två barn som är lika gamla och kommer till Sverige samtidigt ändå kan få väsentligt olika antal föräldrapenningdagar beroende på skillnader i handläggningstid för uppehållstillståndet hos Migrationsverket. Situationen uppstår om en föreslagen tidsgräns (barnets ett- eller tvåårsdag) passeras under handläggningstiden i det ena fallet men inte i det andra. Utan egen förskyllan kan alltså antalet föräldrapenningdagar för en familj i hög utsträckning påverkas av hur snabbt deras ärende handläggs av svensk myndighet. Utredningen berör den här problematiken i delbetänkandet, men menar att det är en konsekvens av nuvarande regelverk och att den skillnad som kan uppstå i vissa fall får anses acceptabel. Saco delar inte den uppfattningen utan anser att i de fall en tidsgräns passeras under Migrationsverkets handläggningstid för uppehållstillstånd bör ansökningsdatum för tillståndet (alternativt dagen före barnets födelsedag) snarare än bosättningsdatum ligga till grund för beräkningen av antalet föräldrapenningdagar. Naturligtvis är det även av stor betydelse att Migrationsverkets handläggningstider för uppehållstillstånd förkortas.

Kort sagt så ska utfallet av det antal föräldrapenningdagar en familj har rätt till inte vara beroende av Migrationsverkets handläggningstider.

Inkomna remissvar från medlemsförbunden Naturvetarna samt Sveriges universitetslärare och forskare bilägges.

Sveriges Akademikers centralorganisation

Lena Granqvist

Thomas Ljunglöf